

תשובה ברבים = תשובה מאהבה!

כדרך אוהב לאהוב. והנה כתיב (משלי טז טו) "בְּאוֹר פְּנֵי מַלְאָךְ חַיִּים" אם כן אז נמשך חיות רוחניות ממקור החיות, ובו נעשו מלאכים קדושים כי נמשך להם חיות ממקור הקדושה, והבן זה כי הוא נכון ואמת בס"ד.

והנה מדריגה זו של תשובה מאהבה, לאו כל אדם זוכה לה, והוא קושי המציאות, וסתם תשובה הוא מיראה. והנה לפי שורת הדין השב מאהבה, מגיע לו 'במדה כנגד מדה' שיאהבנו הבורא יתברך, ועל ידי זה הזדונות נעשו לו כזכיות. מה שאין כן השב מיראה, אין מגיע לו אהבה זו בדין, ולכך אין הזדונות נעשו זכיות. והנה רבים ששבו הוא כמעט מן הנמנע שישובו כולם מאהבה, דלזה צריך אור שכל רב, ואי אפשר שיהיו כולם במדרגה זו, ומסתמא תשובת רבים הוא מיראה.

והנה נחזי אנן, דבעושה תשובה מיראה לא נרפא העבירה, רק הוא נרפא מן העבירה, דהזדון נעשה שוגג ואינו נענש על הזדון, וגם העבירה נעשה גוף מת בלא חיות כנודע, אבל לא נרפא. אבל בעושה תשובה מאהבה, הרי נרפא העבירה, כי הזדון נעשה זכות והרע נעשה טוב. והיינו אמרו יתברך בתשובת הרבים "אָרְפָּא מְשׁוּבָתֵם" דייקא, כי נעשו זכיות, ואף ששבים רק מיראה ואינם מגיעים אהבת הבורא מן הדין לעשות הזדונות כזכיות כנ"ל, מכל מקום "אֶהְיֶה נְדָבָה" אף שאין מגיע להם, כי נפשי זכותיה דרבים, והוא נכון בס"ד.

כהיוצא מזה דבעת תשובת הרבים מעלין הזדונות לזכיות. והנה ידוע דתשרי הוא מזל מאזנים, וגם אז שוקלין במאזנים הזדונות והזכיות, ואז הוא זמן התשובה. וזה הוא ביאור הפסוק "אֶךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם כְּזָב בְּנֵי אִישׁ" דהיינו דבכל השנה הולכים רק בהבל ובכזב "בְּמֵאזְנִים" רצה לומר בתשרי שהוא מזל מאזנים, או בשעה ששוקלין "בְּמֵאזְנִים" – "לְעֵלוֹת הַמָּה מֵהֶבֶל" רצה לומר שאז צריכין "לְעֵלוֹת הַמָּה מֵהֶבֶל" רצה לומר אשר נעשו "מֵהֶבֶל" צריכין לעלות אל הקדושה "יְחַד" רצה לומר לזה צריכין להיות "יְחַד" בציבור, כי אין היחיד יכול לעשות זאת, והוא נכון בס"ד.

והנה מורי ורבותי, העיקר תשובה בלב החרטה והעזיבת החטא שיעיד עלינו באמת מי שאמר והיה העולם שלא נשוב עוד כל אחד למעשיו הרעים הידועים לו. והנה תשובת הרבים אין לשער ולהעריך, שכל מה שיוכל היחיד לתקן בעידן עידנים וזמן זמנים טובא, יוכלו הרבים לתקן ברגע אחד, כי "הֵן אֶל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאָס" (איוב לו ה) ואכל בי עשרה (10) שכינתא שריא (סנהדרין ל"ט ע"א).

ועל פי זה ביארתי הפסוק (תהלים סב י) "אֶךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם כְּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֵאזְנִים לְעֵלוֹת הַמָּה מֵהֶבֶל יְחַד" וגם הפסוק (איוב יד ד) "מִי יִתֵּן טְהוֹר מְטָמָא לֹא אֶחָד" כי ידוע אמרם (אבות פ"ד מ"א) 'רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: הָעוֹשֶׂה מְצוּה אַחַת, קוֹנֶה לוֹ פְּרָקְלִיט אֶחָד' וכבר פרשו כמו "קִנְיָה שְׁמִים וְאָרֶץ" (בראשית יד יט) רצה לומר שמהעבירה נברא משחית ומזיק, והוא הקטיגור. והנה בעת תשובה שלימה דהוא תשובה מאהבה, זדונות נעשו לו כזכיות, כמו שידוע אמרם ז"ל בגמרא מסכת יומא (דף פ"ו ע"ב) 'לֹא קָשִׁיָא כֹּאן מֵאֵהָבָה כֹּאן מִירָאָה'.

וכבר פרשו דזדונות נעשו לו כזכיות, היינו דאלו אשר נבראו, נתעלו אל הקדושה ונעשו מלאכים קדושים כמו ממצות. והנה כתיב (הושע י"ד ה) "אָרְפָּא מְשׁוּבָתֵם אֶהְיֶה נְדָבָה" ובתשובת הרבים מדבר, דהא כתיב הכל לשון רבים. ויש לדקדק דמה הוא "אָרְפָּא מְשׁוּבָתֵם" וכי "מְשׁוּבָתֵם" נרפא?! הם נרפאים מ: מְשׁוּבָתֵם. ועוד מה זה "אֶהְיֶה נְדָבָה" ואיך נמשך לכאן. והנ"ל בזה, דהא יש להבין איך מזדונות נעשו זכיות?! הלא די לפטור בלא כלום, ולמה עוד יהיה חוטא נשכר.

אבל נ"ל דהנה "ה' צִלְךָ" כתיב (תהלים קכא ה) ופירוש: שהצל עושה כל מה שהאדם עושה, כך כביכול עושה מה שהאדם עושה 'במדה שהאדם מודד כן מודדין לו' (מגילה י"ב ע"ב) אם הוא אוהב השי"ת, השי"ת אוהבו. ועל פי זה תבין, כי בזמן שעובד מאהבה ואוהב את השי"ת בכל לב ובכל נפש, אם כן השי"ת אוהבו אהבה עזה ומראה לנגדו פניו שוחקות